

POSTANOWIENIE

19 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 19 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa [...]. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego w W.
przeciwko D. P. i A. P.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej D. P. i A. P.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z 29 października 2021 r., I ACa 253/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. zasądza od pozwanych na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanym niniejszego postanowienia do dnia zapłaty;
3. przyznaje adwokatowi M.P. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) złotych, w tym podatek od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanym z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.
- 4.

UZASADNIENIE

Powód [...] Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty wniosł o zasądzenie od pozwanych A.P. i D.P. solidarnie kwoty 737.130,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu w dniu 19 kwietnia 2018 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym uwzględnił powództwo. Nakaz został zaskarżony sprzeciwem.

Wyrokiem z dnia 5 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu umorzył postępowanie w części dotyczącej kwoty 241.820,20 zł (pkt I), zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 495.310,34 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 grudnia 2017 r., z zastrzeżeniem, że pozwanym przysługuje prawo powołania się na ograniczenie odpowiedzialności do wartości hipotek umownej i kaucyjnej, wpisanych w księdze wieczystej (...), nie większej jednak niż wartość nieruchomości objętej tą księgą (pkt II), zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 35.583 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu, a pozostałe koszty procesu wzajemnie między stronami zniósł (pkt III).

Wyrokiem z dnia 29 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie oddalił apelację pozwanych i zasądził od nich solidarnie na rzecz powoda koszty postępowania apelacyjnego.

Skargę kasacyjną wnieśli pozwani, zaskarżając wyrok w całości.

Na uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podali art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. czyli występowanie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadność skargi. Zdaniem pozwanych, w sprawie zachodzi przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, która przejawia się błędnym uznaniu, iż powód wykazał, że jego poprzednik prawny doręczył pozwanym oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu, kiedy w rzeczywistości powód nie przedstawił dowodu, który wykazałby fakt doręczenia pozwanym oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytowej. Ponadto w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do dopuszczalności warunkowego wypowiedzenia umowy kredytowej. Jakkolwiek z orzecznictwa Sądu Najwyższego

wynika, iż warunkowe wypowiedzenie umowy jest co do zasady dopuszczalne, to jednak biorąc pod uwagę postanowienia umowy kredytowej, zawartej pomiędzy pozwanymi a Bankiem SA należy poddać w wątpliwość, czy w niniejszym stanie faktycznym i prawnym takie wypowiedzenie byłoby dopuszczalne.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, gdyż skarga kasacyjna nie tylko nie jest oczywiście uzasadniona, lecz przeciwnie, należy ją uznać za oczywiście bezzasadną. Została ona oparta głównie na zarzutach dotyczących faktów i oceny dowodów, a więc na zarzutach, które nie mogą stanowić podstawy skutecznej skargi kasacyjnej. Skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona również i z tego powodu, iż formułowane przez stronę skarżącą zarzuty dotyczą okoliczności sprawy, które były bezsporne. Przed wniesieniem skargi kasacyjnej pozwani nie formułowali żadnych zarzutów odnośnie skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu. Ponadto skarga kasacyjna nie zasługuje również na przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne, gdyż o tej przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania można mówić jedynie wówczas, gdy dane zagadnienie ma cechy nowości i nie było przedmiotem wcześniejszych wypowiedzi Sądu Najwyższego. W niniejszej sprawie sama strona skarżąca powołuje się na wypowiedzi Sądu Najwyższego na temat złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu pod warunkiem. Opisany przez pozwanych „problem” w istocie nie ma związku ze sprawą; kwestie dotyczące skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu miały w sprawie charakter bezsporny, pozwani nie kwestionowali skuteczności wypowiedzenia w toku postępowania przed Sądem pierwszej i drugiej instancji. Wobec tego, rozważenie przedstawionego w skardze kasacyjnej zagadnienia prawnego w żaden sposób nie może wpłynąć na rozstrzygnięcie sprawy co do istoty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze wielokrotnie wypowiadano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazywano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu

usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie służy do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc sytuacje, w których wyrok może być uznany za błędny lub wadliwy. Konieczne byłoby zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 marca 2002 r., I PKN 34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20).

Podkreślenia wymaga, że na etapie postępowania, jakim jest tzw. „przedsąd”, nie jest dopuszczalna ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), lecz Sąd Najwyższy jest zobligowany i uprawniony wyłącznie do zbadania, czy wystąpiły przyczyny kasacyjne, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Analiza motywów zaskarżonego wyroku może być zatem dokonana jedynie pod kątem tego, czy uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera argumenty, które przekonują o oczywistej zasadności skargi.

By teza skarżącego o wystąpieniu podanej przyczyny kasacyjnej była zasadna, musiałaby opierać się na wykazaniu oczywistej błędności lub wadliwości rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji, zakwestionowanego w skardze kasacyjnej, wskazującej na dopuszczenie się przez ten Sąd określonych uchybień.

Po analizie zaprezentowanych argumentów Sąd Najwyższy nie dostrzega, by w sprawie spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, w rozumieniu wyżej podanym. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe.

Warto też dodać, że przepis art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednakże, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (post. SN z 9.12.2011 r., II PK 214/11; tak też SN w post. z 7.1.2003 r., I PK 227/02). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (post. SN z 8.10.2015 r., IV CSK 189/15).

Zdaniem Sądu Najwyższego, uzasadnienie twierdzenia skargi, że „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”, świadczy o próbie obejścia zakazu, o którym mowa w art. 398³ § 3 k.p.c., tj. że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Jakkolwiek więc w skardze kwestionuje się błędne uznanie, że poprzednik prawny powoda doręczył pozwanym wypowiedzenie umowy kredytu, w rzeczywistości nie przedstawił dowodu, wykazującego fakt doręczenia wypowiedzenia. Ten sposób uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania świadczy o prowadzeniu przez

skarżącego niedopuszczalnej polemiki ze stanowiskiem, wyrażonym w zaskarżonym wyroku oraz w wyroku sądu I instancji. Sąd Najwyższy nie może jednak badać zarzutów, dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Jeśli chodzi o drugą z przyczyn kasacyjnych, czyli wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, sprowadza się ono do dopuszczalności warunkowego wypowiedzenia umowy kredytowej. Jednocześnie skarżący sami przyznali, że z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż warunkowe wypowiedzenie umowy jest co do zasady dopuszczalne, ale zwrócili uwagę na postanowienia umowy kredytowej, zawartej pomiędzy pozwanymi a Bankiem SA wywołujące wątpliwość, czy w niniejszym stanie faktycznym i prawnym takie wypowiedzenie byłoby dopuszczalne.

Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów, konstruujących to zagadnienie (post. SN z 26.1.2012 r., I PK 124/11). Zagadnienie prawne musi być istotne (niezbędne) dla rozpoznania podstaw skargi (post. SN z 9.2.2011 r., III SK 43/10,). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało, wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (post. SN z 29.11.2017 r., I CSK 216/17; tak samo post. SN z 15.11.2017 r., III SK 13/17).

Dla wykazania okoliczności, które uzasadniałyby rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, konieczne jest sformułowanie abstrakcyjnego problemu prawnego oraz wskazanie za pomocą wywodu jurydycznego różnych, w szczególności odmiennych od zapatrywań prawnych sądu drugiej instancji, możliwości interpretacji powołanych w zagadnieniu przepisów prawa. Wypełnienie tego obowiązku nie może być zastąpione przez sformułowanie samych pytań, nawet jeśli zostały one następnie

rozbudowane (post. SN z 15.12.2011 r., II PK 183/11, post. SN z 20.12.2011 r., II PK 207/11).

Analiza wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania prowadzi do konkluzji, że zagadnienie prawne nie zostało sformułowane w sposób zgodny z konsekwentną, utrwaloną wykładnią przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Ponadto skarżący sami zauważyli, że Sąd Najwyższy uznaje za dopuszczalne warunkowe wypowiedzenie umowy.

Konkludując, Sąd Najwyższy stwierdza, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w niniejszej sprawie, w tym również w zakresie twierdzenia o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego, stanowi w całości próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonanych przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie. Jak już wyżej podkreślono, nie może to być celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nawiązanie do szczegółowych elementów stanu faktycznego sprawy, nie oznacza powstania zagadnienia prawnego, jego nowości ani konieczności rozważenia w interesie publicznym, który w przedstawionej sprawie nie został wykazany.

Mając na względzie zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

A.G.

[ał]